

СТАНОВИЩЕ

от проф. доктор на изкуствознанието

ВЕРА НАЙДЕНОВА НАЙДЕНОВА

Върху научните трудове и художествено-творческа продукция за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност ПРОФЕСОР по професионално направление 8.4, ТЕАТРАЛНО И ФИЛМОВО ИЗКУСТВО, обявен от НАТФИЗ „КР. САРАФОВ“.

С кандидат доцент д-р ВЕЛИМИР ИВАНОВ ВЕЛЕВ

Още в началото ще заявя, че намирам кандидатурата на Велимир Велев в конкурса за напълно адекватна, мотивирана и целесъобразна. Основание за това ми дават редица предпоставки, между които:

1. Актуалността на темата, разработена в представения монографичен труд „Теоретични възгледи на един театрален практик“, широкото и задълбоченото познаване на материала, който се анализира – както в теоретичен, така и в практически художественотворчески и педагогически план; обвързаността ѝ с програмните и практическите потребности на НАТФИЗ.
2. Богатата и успешна творческа дейност на кандидата – у нас и в чужбина.
3. Богатата му педагогическа дейност – у нас и в чужбина.

Последователно, накратко, ще мотивирам тези твърдения.

Отношенията между артефактите, изградени с помощта на словото (чрез вербални образи) и на тялото (чрез невербални изразни средства), са обект на познание още от древността. В исторически план има периоди, в които те балансирано си взаимодействат (например в стила барок), и други, в които се конкурират. През т.нар. Модерна епоха (ако под това разбираме времето от Френската революция насам), а най-вече при пораждането на стиловете реализъм и модернизъм (съответно в средата и в края на XIX век), без да се дезавуират напълно, изявите на невербалния език (на телесността и пораждащата се от нея образност) отстъпват място на рационализма и на интелектуално-словесното изразяване. С промяната, която постмодернизмът внесе в живота на изкуството от средата на XX век насам, този дисбаланс търпи корекция. А, както обикновено се случва при отстраняване на една крайност, пренебрегваният в някаква степен невербален художествен език набира енергия, преживява силна инвазия. С това се обяснява и осезаемото му навлизане в класическите театрални форми, както и обновлението на собствено-невербалните сценични жанрове, които са предмет на художественотворческата дейност на Велев и на представеното за конкурса научно изследване.

Макар че не експонира пряко посочената културно- историческа промяна, авторът широко осветлява именно свързаните с нея последствия. В наблюденията и изводите си той минава през

внедряването на невербалния пластичен „език“ в недра на традиционния театър, като обръща специално внимание върху силното му обновление, свързано с дигитализацията на изкуството.

Намирам за изключително важно това, че, освен позоваването на по-широк опит и основаването върху наблюденията и разсъжденията и на други автори (което свидетелства и за неговата теоретична ерудиция по въпроса), Велев достига до практическите си изводи и обобщения най-вече от познанието си върху цялостната учебна и художествено-творческа продукция на НАТФИЗ. И съответно на нейните подразделения: драматичен театър, куклен театър, пантомима, до...по-скоро създадения раздел Театър за незрящи актьори. Именно този театър и „Системата за работа с незрящи актьори във визуалните сценични изкуства“ е своеобразна кулминация в артистичната и теоретично-учебната дейност на кандидата, и не случайно (както свидетелства документацията по конкурса) именно тази новаторска част от нея е получила изключително висока оценка не само у нас, а и в чужбина. Оценката е свързана както със социо-културното значение на този театър, така и с добре осъществяваните теоретични и практически негови аспекти.

Впрочем, създаването на този специфичен театър е било възможно именно на основата на еволюцията и в теоретичните възгледи, и в практическия опит на Велев за „телесния език“ в театъра, за ролята на интуицията, на интерактивността и пр., които откриваме синтетично изложени и в представения теоретичен труд. Особен респект извиква у мен дълбокото разбиране и оценка за театралната философия и методика на Юлия Огнянова, чийто ученик е кандидатът. Всеизвестно е, че за твърде кратък срок тя успя да внедри в практиката на Академията именно тази преориентация на театъра от рационализма към експресията на движенческите и интуитивно-импровизационните начала. А по-общо казано – на интерактивния театър (не само куклен). Не е случайно, че по-нататък именно възпитаниците на Огнянова осъществиха обновлението на учебната практика на НАТФИЗ, а и на българския театър като цяло.

От срещата с Огнянова и в теоретичните възгледи на Велев, и в творческата му практика като актьор, режисьор, сценограф и пр. тръгва насоката към приложение на телесната експресия и на интерактивността при театралните форми.

Подчертавам тази връзка с историята на НАТФИЗ, а и конкретно с образованието, което кандидатът за професор е получил тук, тъй като считам, че теоретичното осмисляне на непосредствения опит е далеч по-целесъобразно при формирането на академичните кадри в областта на изкуствата, отколкото задължението да измислят чисто теоретични текстове, към което до неотдавна бяха принуждавани.

От тук следва и положителното ми отношение към факта, че теоретичните обобщения на автора естествено преминават в системата от методическите единици, изложени в теоретичния труд, чрез които богатството на невербалната образност може да бъде изучавана. Те са изведени от

приложенията в документите по конкурса учебни и научноизследователски курсове, постановки и актьорски участия, които Велев е осъществявал и които в документите по конкурса са широко представени и публично оценени в отзиви, рецензии, цитирания, високи отличия у нас и в чужбина. А, което е особено важно – реализирани са в работата му като ръководител на катедра „Сценично движение” в НАТФИЗ, в други учебни заведения в страната и чужбина (Хърватия и Черна гора) и в индивидуалната му творческа дейност. Тази, последната, е многостранна и обогатяваща се с все нови и нови приложения в театралното и филмовото творчество. На мен лично са ми известни редица от посочените спектакли в Учебния театър на НАТФИЗ, в Младежкия театър, театър Свободна сцена и в някои документални филми, като този на режисьора Андрей Чертов за джазмена Милчо Левиев. Информирана съм и за актьорското участие на Велев в някои сега снимани у нас чуждестранни филмови копродукции. Актьорското присъствие на Велев стават все по-необходимо във време, когато т.нар. хибридни форми намират приложение и в сценичните, и в екранните изкуства.

Ще завърша с подчертаване на един според мен много важен аспект в актива на кандидата: това, че той е изграден от академията, в която сега аспира за професура, и пределно добре познава както историята ѝ, така и днешните, а и бъдещите ѝ потребности и задачи. А обстоятелството, че прилага знанията и уменията си и в други национални и чуждестранни учебни заведения, в широката сфера на сценичните и екранните изкуства, е престижен момент от биографията на НАТФИЗ.

След всичко казано категорично изразявам подкрепата си за заемане на академичната длъжност **„професор“ по сценично движение** в НАТФИЗ от доцент д-р Велимир Иванов Велев

проф, д.н. Вера Найденова